

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK IV.

DUNAJ, V SREDO, 17. VIII. 1949

ŠTEV. 55 (240)

Zapadna Nemčija ognjišče novega šovinizma in revanšne ideje

Izid volitev v Zapadni Nemčiji zadnje nedelje je za ves svet resno opozorilo, da v Nemčiji tudi po zadnji svetovni vojni nacionalizem ni izumrl, temveč danes ponovno dviga svojo glavo in stremi za istim razvojem, ki je že enkrat povzročil strašno gorje nad vsemi narodi sveta. To dejstvo morajo priznati celo zapadnjaki, ki so sokrivi na tem razvoju v Zapadni Nemčiji in zato ni čudno, da skoraj vsi londonski komentariji k nemškimi volitvam svarijo pred naraščajočim nemškim nacionalizmom. Posebno oster je v tej zvezi članek „Daily Expressa“, ki napada volivne govore in volivno propagando nemških politikov s tako ostrino, kakršne v zadnjih letih v angleškem tisku ni bilo brati.

Rezultat volitev, ki kaže tako nazadovanje Krščanske demokratične unije kakor tudi Socialno-demokratske stranke, kaže na drugi strani močan porast neofašističnih strank in grupacij. Kljub številnim neofašističnim provokacijam kakor nastopom nekdanjih članov SS-Totenkopfverbandov in petju Horst-Weselove pesmi, so se volitve izvršile v miru. Iz številnih krajev pa javljajo grobe kršitve proti volivnemu redu. Tako na Bavarskem številni volivci niso smeli svojih volivnih listkov lastnoročno oddati v skrinjice, v Nürnbergu pa v številnih volivnih prostorih skrinjice niso bile zapečatene. V mnogih podeželskih občinah spet so volivne prostore predčasno zaprli. V Rheinlandu je izvajala na volivce posebno močan pritisk cerkev. Povsod pa so šle vse stranke združeno z brezprimernim hujskanjem proti Komunistični partiji, ki je edina zastopala brezkompromisno stališče vzpostavitve nedeljene, enotne in neodvisne nemške države.

Po trenutnih poročilih se je udeležilo volitev 24.490.752 volivcev ali 78,5 odstotkov volivnih upravičenecov. Od oddanih glasov je dobila Krščanska dem. unija 7.357.579 glasov in 139 mandatov; Socialdemokratska stranka 6.923.272 glasov in 131 mandatov; Svobodna demokratična stranka 2.788.653 glasov in 52 mandatov, Komunistična partija 1.360.433 glasov in 15 mandatov, Neodvisna stranka 1.134.466 glasov

in tri mandate, Bavarska stranka 986.606 glasov in 17 mandatov, Nemška stranka 940.088 glasov in 17 mandatov, Centrum 727.343 glasov in 10 mandatov, Stranka za obnovo 681.981 glasov in 12 mandatov, Nemška desničarska stranka 428.949 glasov in 5 mandatov. Južnošlezviška unija 75.386 glasov in 1 mandat, ostale stranke pa so dobile 310.000 glasov.

Volitve v Zapadni Nemčiji imenuje Socialistična enotna stranka Nemčije „separatne volitve na ameriško povelje.“ Ne gre pri njih, tako izjavlja Socialistična enotna stranka, za nemške, temveč za ameriške volitve, ki hočejo Nemčijo končno javno razdeliti.

Značilno pri teh volitvah je dejstvo, da se je Komunistična partija Nemčije, čeprav se je morala boriti v ognju nasilne kampanje proti njej in dejansko pod nekakim obsednim stanjem, izkazala kot neomajno in je v številnih industrijskih mestih, predvsem pa v velikih industrijskih

krajih severnega Rena in Westfalke pridobila več tisoč novih glasov. Ameriški opazovalci so razočarani, da komunisti niso doživeli hujših izgub; predsednik Krščanske demokratične unije dr. Adenauer pa je izrazil svoje „začudenje nad stanovitnostjo Komunistične partije Nemčije.“

Vse kaže, da bo nova vlada Zapadne Nemčije sestavljena samo iz desničarskih strank in da bodo tudi socialni demokratje izločeni iz sedanjih koalicij. Moskovska „Isvestija“ opozarja v svojem komentarju k izidu nemških volitev med drugim na značilno dejstvo, da so bili vsi napadi nemških nacionalističnih politikov naperjeni le proti britanskim in francoskim zasedbenim oblastem, da pa so ravnanje ameriških oblasti popolnoma prezrli. Zato je vsekakor mogoče, pišejo „Isvestija“, da imajo Amerikanci sami svoje prste pri tej protiangliški in protifrancoski kampanji,

Demokratična fronta delovnega ljudstva bo šla na volitve

V četrtek, dne 11. avgusta 1949 se je v Celovcu sestal Pokrajinski odbor DF DL in po temeljiti presoji položaja sklenil, da se bo Demokratična fronta delovnega ljudstva samostojno udeležila 9. oktobra t. l. volitev v deželno zbornico.

Hkrati je Pokrajinski odbor izvolil posebno propagandno komisijo, ki bo

začrtala smernice za volivno borbo in skrbela za pravočasno izvedbo vseh tehničnih formalitet v zvezi z volitvami. DF DL je tudi že zbrala potrebne podpise, ki jih predpisuje zakon za stranke, ki nastopajo na volitvah, in jih z imenovanjem svojih dveh zastopnikov za deželno volivno komisijo predala deželnemu vodstvu za volitve.

Dokazi o načrtih nacistov s Slovani

Posebna komisija za raziskovanje nemških vojnih zločinov na Poljskem je objavila načrt, ki so ga v času druge svetovne vojne izdelali nacisti in ki je veljal za primer, da bi Nemci vojno dobili. Po tem načrtu, ki ga je v podrobnosti izdelal dr. Wetzel, načelnik urada NSDAP za politične in rasistične probleme in ki ga je 27. aprila 1942 predložil H. Himmlerju v odobritev, so nameravali Nemci, po zmagovito končani vojni preseliti 50 milijonov Slovanov v Sibirijo in južno Ameriko.

Plan je predvideval izselitev vseh Poljakov, Čehov, Ukrajincev, Belorusov, Slovencev in še nekaterih slovanskih narodov. Tisti slovanski narodi, ki so bili po nacističnem mišljenju rasistično „čistejši“, bi bili naseljeni na obronkih Sibirijske, ostali „manj čisti“ v notranjosti Sibirijske, med tem ko bi bila inteligenca preseljena v južno Ameriko, predvsem v Brazilijo.

★
V naših vrstah je dovolj prostora za vse, ki jim je resnično pri srcu ohranitev koroških Slovencev kot živega dela slovenskega naroda.

Borba za oblast nad Srednjim vzhodom

Zadnje nedelje tik pred polnočjo je v Damasku vdrla grupa armadnih oficirjev v residenco vlade in po krajši bitki z osebno stražo aretirala prezidenta Sirijske republike polkovnika Zaim-a in njegovega ministrskega predsednika, katera je potem vojaško sodišče obsodilo na smrt. Le nekaj minut po obsodbi je bila kazen z ustrelitvijo obeh državnikov izvršena. Prevrat vodi polkovnik Hannabris, ki je dal številne oficirje in uradnike prejšnjega režima takoj zapreti. Nekdanji državni predsednik Sirije Attassi je že v ponedeljek sestavil novo vlado.

Številni francoski časopisi dolžijo Veliko Britanijo, da je strmoglavila vlado Husni Zaima, ki se je protivil vplivu Velike Britanije na Srednjem vzhodu. „Combat“ piše, da predstavlja usmritev polkovnika Zaima del borbe, ki jo vodijo trenutno v Washingtonu, Londonu in Parizu za oblast nad Srednjim vzhodom, „Franc Tireur“ pa čisto javno piše, da britanski Intelligence Service ni hotel prepustiti Amerikancem samovlade na Bližnjem vzhodu.

En dan vojne stane več kot štiri leta miru.

Generalni sekretar Organizacije združenih narodov Trygve Lie je pred kratkim izjavil, da je ohranitev miru mogoča samo z uresničitvijo ciljev Združenih narodov.

Organizacija združenih narodov, je poudaril njen generalni sekretar, vsa štiri leta svojega obstoja z vsemi svojimi sejami, diskusijami, uradi in komiteji ni stala toliko, kot pa so Združene države Amerike med zadnjo vojno izdale za en sam dan.

Washington. Poslanec Hobbs je ameriškemu kongresu predložil osnutek zakona, ki predvideva ustanovitev koncentracijskih taborišč. Zakon ne dovoljuje samo deportacije „nezaželenih državljanov“, temveč jih na podlagi zakona lahko „tako dolgo, kot je potrebno“ zadržijo v taborišču. Za zadržanje v taborišču ni potrebno ne sodnijske preiskave niti ne sodnijske obravnave. Osnutek zakona vsebuje določbe za „ostro policijsko nadziranje“ in „stroge disciplinarne ukrepe“ v nameravanih ameriških KZ-tih.

Moskovski „Trud“ o volitvah

List sovjetskih sindikatov „Trud“ je pred kratkim prinesel daljši članek o političnem boju v Avstriji in v tej zvezi primerjal današnjo volivno borbo z borbo pred volitvami leta 1945. Avstrijsko delovno ljudstvo sliši danes iste parole in iste obljube kakor leta 1945. ko sta OeVP in SPOe obljubljale delavcem podražavljenje industrije, malim kmetom agrarno reformo in vsemu ljudstvu zvišanje splošne blaginje, demokratizacijo državne uprave in neodvisno zunanjo politiko.

Politika vladajočih plasti pa je avstrijskim volivcem odprla oči, da ima „Ljudska stranka“ prav tako

malo skupnega z ljudstvom kakor pa „Socialistična stranka“ s socializmom.

Demokratična firma teh strank služi samo zakrinkanju njihovih protiljudskih ukrepov.

Ojačenje demokratičnih sil v Avstriji in resne spremembe v zavesti avstrijskega ljudstva zahtevajo od Ljudske stranke in od socialistov, da danes organizirajo mašinerijo demagogije in goljufije, da bi zmedli volivce.

Naraščajoče demokratične sile v Avstriji pa grejo z gesli V borbo za kruh in mir, za resnično demokracijo, za politično in gospodarsko neodvisnost dežele, volitvam naproti.

ZVEZA MLADINE ZA SLOVENSKO KOROŠKO VABI NA

MLADINSKI DAN

ki je zadnje nedelje vsled slabega vremena izpadel in ki bo dne 21. avgusta 1949 ob 14. uri pri Režu na Blatu pri Pliberku.

Na sporedu so: Nastop fizikulturnikov — nastop študentov — nastop pionirjev — konjske dirke — kolebarske tekme — petje in tamburaši.

Nato prosta zabava z ljudskim plesom. — Vabljeni ste vsi! — Ta dan vsi na Blato!

Naši pionirji na počitnicah v svobodni domovini

Že lani je nad 150 naših najmlajših uživalo mesec dni počitniškega oddiha v novi Jugoslaviji. Ljudska oblast je našim pionirjem posvečala vso skrb in pažnjo in jim omogočila, da so se v kratkem času bivanja v matični državi prav dobro počutili, se zdravstveno opomogli in si ogledali marsikaj lepega in zanimivega. Videli so prestolnico Slovenije Ljubljano z gradom in njeno krasno okolico, ogledali so si Tivoli in različne muzeje. Potovali so tudi po drugih krajih Slovenije in Jugoslavije in si med drugim ogledali Postojnsko jamo z vsemi njenimi naravnimi krasotami. Najbolj pa jih je navdušila pionirska železnica v Ljubljani, ki so jo mladinci svobodne Jugoslavije zgradili svojim mlajšim tovarišem pionirjem. Vse to in še mnogo drugega, kar so v tem času videli, jim bo ostalo v neizbrisnem spominu. Če vprašate tega ali onega izmed tistih, ki so bili lani na počitnicah v Jugoslaviji, nobeden ne more pozabiti sinjega Jadranskega morja, v katerem so se kopali, nepozabna pa jim je tudi Ribnica na Dolenjskem, kjer so prav tako uživali krasne dneve. „Lepo je bilo, tako lepo, da bi najrajši kar tam ostali“, so mi odgovorili na vprašanje, kako se jim je zdelo. „Prihodnje leto gremo spet“, so še pristavili trdno prepričani, da bo res tako.

In letos so naši otroci spet šli na počitnice v svobodno domovino. Glavni odbor AFŽ Slovenije je poslal Pokrajinskemu odboru AFŽ za Slovensko Koroško povabilo, naj pošljemo čim več otrok na počitniško kolonijo v Jugoslavijo. Naše žene-aktivistke so šle na delo med družine, ki žive v slabih socialnih razmerah ali katerih otroci so bolani in potrebni okrevanja. Pri tem niso gledale na narodnost in stopile tudi do avstrijskih žen-mater in jih povabile, naj tudi one pošljejo svoje otroke na počitnice in okrevanje v socialistično Jugoslavijo. In res, poleg slovenskih otrok se je za to akcijo prijavilo tudi precejšnje število avstrijskih otrok, zlasti takih, ki živijo v pomanjkanju in bedi.

Potovali so v dveh skupinah. Prva, s katero je šlo nad 200 otrok in od katerih je bila tretjina Avstrijcev, je odpotovala 14. julija, druga, s katero je šlo okoli 150 otrok, od katerih je bila tudi tretjina Avstrijcev, pa je odpotovala 5. avgusta. Otroci so bili zelo navdušeni, saj so jim

njihovi tovariši, ki so lani imeli to srečo, povedali toliko lepega o Jugoslaviji.

Prva skupina, ki je bila v Banjoli ob Jadranskem morju, se je v torek dne 9. t. m. vrnila. Vsi otroci so prišli nazaj zdravi, saj jim je socialistična Jugoslavija nudila vse, kar koli so si želeli. Veselih obrazov in polni navdušenja so pripovedovali o potovanju po Jugoslaviji, o Jadranskem morju in o lepem življenju v koloniji. Silno navdušeni so bili avstrijski otroci, ki so ob prihodu vsakemu v obraz povedali, da je bilo lepo in da nikdar niso stradali, zaradi česar so bili „Kinderland“, „Volks-wille“ in drugi po nepotrebnem v skrbeh. „Najrajši bi ostali kar tam, ker je bilo prekrasno in ker smo se z jugoslovanskimi tovariši pionirji tako dobro razumeli“, so mi navdušeno pripovedovali. Pri tem pa je bilo opaziti, da jim je bilo nekako težko, ker so morali nazaj in zapustiti kraje in tovariše, ki jim bodo vedno v prijetnem spominu. Ti mali ne poznajo nacionalne mrznje in sovraštva do drugih narodov, ki ga gojijo in ustvarjajo koroški velenemški žovini. Vedo samo, da je v Jugoslaviji za najmlajše državljane poskrbljeno, da obiščejo v počitnicah najlepše kraje v državi, pa da je v Avstriji kaj takega omogočeno le otrokom premožnih staršev. Vedo tudi, da so jugoslovanski pionirji dobri tovariši, s katerimi so v tem kratkem času sklenili tesno prijateljstvo.

Bratstvo, ki se je med avstrijskimi in slovenskimi ter jugoslovanskimi pionirji kovalo pri nogometu, igri kovanja v Jadranskem morju, ob tabornem ognju, skupnih izletih, ob petju in skupnih prireditvah, bo ostalo trdno in ga ne bo moglo streti niti razbijaško delo „Kinderlanda“, ki je že lani preprečil, da se avstrijski otroci niso udeležili počitniške kolonije v Jugoslaviji in ki je letos s tem svojim poskusom sramotno pogorel, niti kdor koli drugi, ki bi poskušal netiti sovraštvo med narodi, zlasti med slovenskim in jugoslovanskim na eni in avstrijskim na drugi strani. Članek, objavljen v „Volks-wille“ dne 24. junija t. l., v katerem „Kinderland“ „odklanja vsako odgovornost napram članom, ki pošljejo svoje otroke v Jugoslavijo“ ter „ugotavlja“, da so v Jugoslaviji „nejasne gospodarske in politične razmere“, zaradi katerih „stalno pada življenjska raven jugoslovanskega prebivalstva“, je ostal to, kar je v resnici: nesramno klevetanje in podlo obrekovanje socialistične Jugoslavije in ga ni obsojalo samo vse slovensko ljudstvo, temveč prav tako avstr. dem. javnost. Zlasti so bile nad tem razbijaškim poskusom ogorčene one avstrijske žene in matere, ki so svoje otroke prijavile za počitniško kolonijo v Jugoslavijo. V kolikor pa te podle in zlonamerne „trditve“ in „ugotovitve“ v „Volks-wille“ držijo, so najbolj zgovorno pokazali veseli in zadovoljni obrazi otrok, ki so se

„Gradimo močno industrijo aluminija“

Jugoslavija skriva v svoji zemlji ogromna bogastva. Eno med njimi je boksit, čigar ležišča se razprostirajo v različnih predelih dežele. Iz boksita se pridobiva aluminij, iz aluminija pa se izdelujejo različni potrebni predmeti. Vendar je bil v stari Jugoslaviji ta preprosti račun zelo zamotan in je Jugoslavija imela prav malo, ali bolje — nič — od svojega boksita. Stara Jugoslavija je boksit izvažala, a aluminijeve produkte uvažala. Za določeno količino boksita je dobila na pr. 4 dinarje, a izdelke, pridobljene iz iste količine boksita, je plačevala po 100 dinarjev — razmerje 4 : 100! Ves čas tujega gospodarjenja z boksitom je bil edini „dobiček“ Jugoslavije neznosno iz-

rabljanje delavcev. Vse to je bilo možno zaradi tega, ker v Jugoslaviji ni bilo industrije aluminija — bilo pa je ni zato, ker so za to svojo uslugo domači oblastniki in finančniki prejeli „drobtinice“ od nemških in drugih imperialistov.

Jugoslovansko ljudstvo pa noče več kupovati vsak lonca in žlico v inozemstvu, zato podpira sedaj napredek sedanjega političnega in gospodarskega vodstva pri izgradnji domače aluminijske industrije.

V prvi petletki raste na slovenskih tleh v Strnišču tvornica-velikan, ki bo močna baza za vso aluminijsko industrijo v Jugoslaviji. Ta tovarna bo največja te vrste v Jugoslaviji in med največjimi v Evropi. Aluminij, ki ga bo proizvajala, bo zelo počen, ker so surovine blizu in bo proizvodnja popolnoma avtomatizirana.

Nova Jugoslavija po vojni ni imela strokovnjakov za to panogo, niti ne planov za montiranje strojev, katerih posamezne dele je pustil nemški okupator v Jugoslaviji; toda neverjetna vztrajnost in iznajdljivost nekaterih inženirjev in delavcev je rodila uspehe. Posamezne dele, ki so bili nametani po dvorišču, so kombinirali in sestavljali toliko časa, dokler niso sestavili stroje, jih spet demontirali in ponovno sestavili v tovarni. Ko je prišel pozneje nek strokovnjak nemške tvrdke „Polig“, je dejal, da sta pri njih samo dva specialna monterja, ki bi te komplicirane stroje montirala brez načrtov.

Ob pričetku dela je bila na stavbišču samo skupina nekaj inženirjev in delavcev, ki so se v procesu dela specializirali. Danes pa je pri njih že veliko okoliških kmetov, ki so se jim drug za drugim pridružili. Pomagali so pri montiranju in istočasno obiskovali strokovno šolo, ki jo je vodil eden od inženirjev. Prvi 25 tonski kotel so montirali v osmih dneh. Učili so se in se tudi naučili. Zavest, da ne delajo za tujce, da delajo za svojo domovino, ki jim pravično razdeljuje svoje dobrrote, ta zavest jim je bila pri tem v veliko pomoč. Postali so monterji, nič slabši od inozemsk. visoko specializiranih. Dosegli so ogromne uspehe zaradi zaupanja v lastne sile in danes ponosno ugotavljajo: „Gradimo močno industrijo aluminija“.

vrnili. „Kinderland“ pa nikoli nismo in ne bomo prosili, naj vzame odgovornost za akcijo, ki jo organiziramo koroški Slovenci. Naj se ne vmešava v stvari, ki ga nič ne zanimajo. Kar organiziramo in prevzamemo, za to znamo nositi tudi popolno odgovornost. Na laž postavljena je tudi nesramna trditev teh pisnov, da je „nedvomno, da pri tem ne igrajo zdravstveni vzroki odločilne vloge, temveč politični“ in da „nihče ne jamči, da bi ti otroci v Jugoslaviji dejansko okrevali... temveč, da OF stremi le za tem, da bi zlorabila otroke in njihove starše v smislu politike Titove klike“. K temu bi pripomnili samo to: Ali so otroci okrevali ali ne, o tem bodo povedali starši. Kakšni vzroki pa so pri tej počitniški akciji igrali odločilno vlogo, zdravstveni ali politični, o tem prča dejstvo, da naše žene, ki so zbirale otroke za počitnice, niso vprašale po narodnosti ali poreklu, po poklicu ali verskemu prepričanju, temveč so strmele za tem, da pridobijo čim več otrok, ki živijo v slabih socialnih razmerah in katerih starši si ne morejo privoščiti, da bi jih iz lastnih sredstev poslali na okrevanje, in jim omogočijo mesec dni počitniškega bivanja in okrevanja v socialistični Jugoslaviji, ob sinjem Jadranskem morju.

Namen tega pisarjenja v „Volks-wille“ je prozoren. V tej počitniški koloniji so „Kinderland“ in njemu podobni videli novo priložnost za svoje nesramno klevetanje in podlo obrekovanje nove, socialistične Jugoslavije. Za vsako ceno so poskušali preprečiti, da avstrijski tovariši ne bi poslali svojih otrok v Jugoslavijo, toda njihova namera se je izjalovila. Nekateri so sičar naselili temu razbijaškemu poskusu, ogromna večina avstrijskih staršev, ki so prijavili svoje otroke za kolonijo, pa jih je le poslala in se tako lahko prepričala o resničnosti zlonamerne pisarjenja „Volks-wille“.

Druga skupina otrok, ki je potovala v petek, je prav tako ob Jadranskem morju, od koder se bo vrnila v začetku septembra.

Po širnem svetu

London. Sindikat strojnikov v državnih premogovnikih je napovedal stavko, ako ne bodo ugodili zahtevi po zvišanju mezd za 35 odstotkov. Tudi 100.000 delavcev pekar-ske industrije zahteva zvišanje mezd. Po poročilih tiska je skupno 5 milijonov angleških delavcev različnih industrijskih panog, ki zahtevajo zvišanje svojih mezd v skladu s podražitvijo.

Varšava. V kratkem se bodo številne delavske družine poljske prestolnice preselile v novo zgrajeno delavsko četrt Kolo, kjer so v velikih zgradbah pripravili lepa 3 do 4 sobna stanovanja s kuhinjo. Novi okraj bo imel 10.000 stanovanj, kino, šole, otroške jasli in druge socialne in kulturne ustanove.

Moskva. Po poročilih iz Moskve je bil sovjetski poslanik v Jugoslaviji Anatolij Lavrentjev imenovan za namestnika zunanjega ministra Sovjetske zveze.

Berlin. Na ukaz sovjetske vojaške uprave bodo v Berlinu spet popravili znani „Brandenburger Tor“, ki je bil v bojih močno poškodovan.

Atene. (AFP). Vojaško sodišče v mestu Larissa (Tesalija) je izreklo šest smrtnih obsodb nad partizanskimi borci.

Helsinki. (TASS). V mestu Tampere (Finska) je bila proslava 50. letnice obstoja finskega delavskega gibanja.

Sofija. (AFP). V Sofiji so ustanovili sovjetsko-bolgarsko zračno-prometno družbo, ki bo prevzela ves zračni promet Bolgarije doma in v inozemstvu.

Varšava. (TASS). V mestu Katowice je bila skupna konferenca zastopnikov rudniških delavcev Poljske in češkoslovaške, kjer so poljskim rudniškim delavcem priznali v prvem četrtletju delovnega tekmo-vanja zmago nad češkimi.

Napačna geografija

V zvezi z obiskom ameriških generalov v evropskih prestolnicah je pisala pod gornjim naslovom moskovska „Pravda med drugim“:

Tri ameriški generali, tri štabni poveljniki oborožene sile ZDA — „Zemeljska podgana“ Bradley, „zračni“ Vandenberg in „morski medved“ Denfield — so podvzeli ekspedicijo v Evropo. Njihova naloga je v tem, da dajo atlantskemu paktu vojaško podlago. Toda generali so zgrešili pot kar v začetku. Bili so v Frankfurtu ob Meni, v mestu, kate-rega — če smemo verovati evropskim zemljevidom — nikakor ne obletavajo valovi atlantskega morja.

Očitno so generali Bradley, Vandenberg in admiral Denfield uporabljali pri svojem evropskem potovanju zemljevide, ki so nastali v Ameriki. Atlantski ocean ima na teh kartah čudne meje. Tako leži na primer Dunaj na obali tega morja, ker so generali tudi Dunaj vključili v svoj potovalni načrt. Tudi Turčija leži na Atlantiku, da o Grčiji niti ne govorimo.

Tako je postavljena vsa geografija na glavo. Polagoma si lahko predstavljamo, kako se obravnava ta znanost v najnovejših ameriških učnih knjigah. „Kje so meje atlantskega oceana?“ Učenec v ZDA bo nato odgovoril: „Povsod tam, kjer

se zdi ameriškim generalom ume-stno“.

Politični frizerji zapadne Evrope, ki so atlantski pakt tako dolgo strigli, brili in česali, dokler je zgledal kakor pohlevna ovčica, gledajo surove in neotesane ameriške generale nadvse dvomljivo, pomorščaki na Atlantiku uničijo z enim samim hipom spretno, zamotano delo, ki je bilo do sedaj izvršeno za zaslepitev ljudstev.

Ne obstoja „mirnega“ atlantskega pakta — obstoja samo neprikrita osvojitve zapadne Evrope, ki naj bi postala oporišče proti demokratičnim zemljam. Ameriški osvajalci poskušajo v Evropi ponoviti politiko pesti Pizarra in Corteza. Toda v zapadni Evropi se motijo, kakor so se motili na Kitajskem. Tam so oborož. „domačine“, ker so računali, da bodo postali osvajalci in gospodarji Kitajske. Toda kitajski domačini so dali ameriškim generalom pouk v pravilni geografiji... Če se ti ameriški generali nočejo učiti iz knjig, jih bo pač učilo življenje.

Ideja spremembe milijonov Evropejcev v hrano za ameriške topove ni samo zločinska temveč tudi blazna. Na parolo „Evropo amerikan-cem“ odgovarjajo Evropejci z bojnim geslom, ki postaja vedno bolj priljubljeno: „Proč z ameriški imperialisti iz Evrope“.

Po naši zemlji

IZPOD DOBRAČA

Majhna vasiča Zahome je bila zadnje čase privlačna točka za vsa okolico. Vse okoliške vasi so majhale z glavami, kaj neki mislijo Zahomčani, da gradijo skozi vas s kockami tlakovano cesto, kakor v mestih. Pa Zahomčani so dobro preudarili in s tem sklepom, predvsem pa s tem delom izpolnili željo dolgih generacij, ki so sanjale o lepši cesti skozi lepo vasico. Kdor koli je poznal Zahome in njegove lične hiše, je poznal tudi blato, ki je skoro brez presledka ležalo na poti od ceste v vas, da se je tujec trikrat premislil, predno je nameril svoj korak v Zahome. Če pa je dalj časa deževalo, so Zahomčani skorajda potrebovali ladje, če so hoteli iz spodnje vasi v zgornjo ali na sprotno. In vsega tega ne bo več sedaj, podjetnost in soglasnost sosesčine sta napravili tem neprijetnostim konec in gotovo bo nova krasna cesta tudi cesta v lepšo bodočnost vasi, v kateri je to pot po hudih razočaranjih zadnjih let strahote spet zavladala stara domača skupnost.

S tem delom se sedanja generacija gospodarjev lahko častno postavi na stran prejšnje generacije, ki je s svojo podjetnostjo dala majhni vasi vodo in električno luč. Kakor za prejšnja velika dela tudi za to velikanskimi stroški zvezano delo Zahome ni dobil nobene podpore ali subvencije od dežele ali države. Tembolj ponosno si je zato od nekdanj ohranil gotovo samostojnost in neodvisnost od ostalih vasi v gospodarskem, kulturnem, pa tudi političnem pogledu, zaradi česar je bil tudi kamen spotike za razne šovinistične sovražnike pristne domačnosti. Kaj čuda, če so v času svoje oholosti oblasti tudi v Zahome uspeli, da so zagnali klin razdora in sovražstva med do tedaj enotno sosesčino. Rane tega razdora so bile velike in upamo, da bo prav nova cesta, pri kateri se je pokazala spet stara skupnost, pomagala pri njihovi celitvi. Seveda je zato potrebno, da se sosedje spet zavejo skupnih potreb, skupnega dela in medsebojne odvisnosti in ne nasedajo več tujim prišepovalcem, ki, kakor se je pokazalo ob žeganju 1947. leta, hočejo ohraniti kljub propasti njihove šovinistične miselnosti in ozkosrčnosti svoj vpliv. Sicer je že splošno odklanjanje zahomskih domačinov takoj po žeganju odprlo zaslepljenec oči; vsem pa, ki kljub vsemu še niso spregledali, naj prav nova cesta služi kot dokaz, kaj lahko ustvari skupnost.

Kljub lepi cesti pa domačinom manjka nekaj, kar je bilo do sedaj tako značilno za Zahome - „korito“ sredi vasi. Nova cesta je odstranila in z njim odstranila tudi del romantike vasi, ki jo je deloma že prej uničil vodovod. Kdo od starih se ne spominja številnih žena, ki so s „škafi“ na glavi stale ure in ure in izmenjavale vse novice od včeraj, danes in tudi že jutri. Mnogi se sprašujejo, kaj bi postavili na to zgodovinsko mesto. Kaj, vrli Zahomčani, če bi postavili tja spomenik Ziljana in Ziljanke, kako plešeta pod lipo starodavni, domači visoki rej? Ob tem pa nam že uha-lajo misli na žeganje: kje bomo se danj štehtali? Nova tlakov. cesta bo za konje vsekakor prenaporna. Škoda bo tradicionalnega mesta sredi vasi, toda prepričani smo, da bodo podjetni Zahomčani našli tudi za to svojo častljivo šego primeren in dostojanstven prostor.

Tako nova cesta prinaša ugodnosti, pa hkrati tudi postavlja nove probleme. Pa je pravilno tako, raz-

voj in napredek imata vedno svoje zahteve.

Če je Zahome s končanim delom proslavljal uspeh skupnosti in povezanosti, v sosedni Bistrici skušajo privandraci, ki večinoma živijo od davkov in denarja našega ljudstva, zanesti razdor s tem, da hočejo za svoje politične namene izrabiti tudi cerkev. Da pri tem dela za njih domačin in jim naseda, je še bolj žalostno poglavje. Koroški Slovenci poznamo zgodovino podpisnih akcij za nemško bogoslužje! To je bilo eno prvih povelj vodje Heimatbunda in vojnega zlo-

činca Maier Kaibitscha. Že leta 1922. je izdal iz svoje pisarne odlok na vse svoje podružnice in predvsem na učitelje, da započnejo s to akcijo. Mislili smo, da je z njegovo obsodbo bilo obsojeno tudi njegovo delo. Mislili smo, da so koroški učitelji končno spoznali svoje pogubonosno delovanje, ki je prav na Koroškem v zadnjih letih zakrivilo toliko gorja in trpljenja našega ljudstva. Mislili smo, da bo po teh izkušnjah po naših vaseh končno zavladala strpnost. Toda primer Bistrice kaže, da smo bili v zmoti. Čeprav imajo vsi, ki ne razumejo

APAČE

Vse poletje sem se spravljal v Apače, v našo slovensko polplaninsko vas, ki leži visoko na sončnem razvodju med Rožem in Podjuno ob hladnem gorskem vznožju Obirja. Sicer sem vedel, da danes v Apačah ni več tako kot je bilo pred tridesetimi leti in prej, ko je tu župnikoval naš pisatelj Meško, našo mladino pa poučeval narodni učitelj Jekl, vendar pa se je narodna zavednost tamkajšnjega prebivalstva kljub stopenjujočemu se germanizatoričnemu pritisku v zadnjih desetletjih ohranila vse do danes. O tem pričajo številni izseljenci in pregnanci, ki jih je fašistični okupator pregnal z domače zemlje v tujino ali pahnil v ječe, koncentracijska taborišča, krematorije prav zato, ker niso zatajili svojega naroda. Apače pa zavzemajo tudi častno mesto v najtežji, toda najslavnejši dobi naše zgodovine — v dobi narodnoosvobodilne borbe. Apačani niso klonili fašističnemu nasilju, trdno so stali na strani naše partizanske vojske in ji nudili vsestransko podporo ter tako mnogo doprinesli k zmagi nad krvavim fašizmom.

Danes pa sem prišel v Apače zato, da bi se z gospodarji pomenil o gospodarskih vprašanjih, zlasti o tem, v koliko so Apače vsled svoje visoke lege prikladne za pridelovanje semenskega krompirja.

Oglasil sem se pri tov. Jagovcu,

pd. Zablachanu, ki mi je povedal marsikaj zanimivega. Kakor mnoge druge, je tudi njega doletela kruta usoda in moral je zapustiti rodno grudo. Prgnali so ga v Nemčijo, njegova domačija pa je bila medtem izročena na milost in nemilost tistim, ki so ga bili pregnali. Ko se je vrnil, je bilo vse zanemarjeno, toda tov. Jagovec ni klonil. Ni ga strlo vse trpljenje v taborišču, niti ne najhujši udarec, ki ga je dobil z izgubo svojega sina Franceta, ki zdaj počiva v tuji zemlji. Z vnemo se je spet oprijel dela in si kljub novim težkočam za silo uredil svoj dom.

Nato sem si ogledal apaška polja in travnike. Če letos drugod pričakujejo razmeroma dobro letino, je v Apačah ravno nasprotno. Letošnji posevki in nasadi so zelo poškodovani. Toča in črvi (ogrci) so jim prizadejali občutno škodo, tako da Apačani letos lahko pričakujejo na mesto normalnega komaj četrt. pridelka. Vse je zbito in rjavo.

Kljub temu so Apačani dobre volje in polni zdravega optimizma. Nikakor jih ni minilo veselje do dela, čeprav jim letos morda ne bo uspelo tako kot so pričakovali.

S takimi vtisi in dobro razpoložen sem odhajal iz Apač, kjer sem bil med starimi in res dobrimi prijatelji.

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM

NAČRTU

Petletka pa je ena izmed prvih velikih bitk. Treba je kopati zemljo, lomiti skalovje, delati rove, zidati stavbe. Iz zemlje moramo dvigniti na milijone ton rud, stavbenih snovi, premoga, šote.

Ali bomo delali vse to z golimi rokami? Z lopato, motiko, železnim kolom? Ne, za to bomo uporabili druga orodja. Tu nam je potrebna lopata, ki mora dvigati hkrati vagon zemlje, in železni kol, ki more zdobiti hkrati ogromne skale. In če naredimo tako lopato in tako železno lomačo, kdo ju more zavihetati? Za to delo potrebujemo delavcev velikankov. Ali so taki delavci velikani? So.

2. Delavci velikani

Je velikani-kopač. Ima samo eno roko, toda ta roka je dolga dvajset metrov. V roki drži lopato. To pa ni navadna lopata, ampak nekakšna velikanska žlica ali zajemalka z dolgim ročajem. V strojni hišici je sedem elektromotorjev in en sam človek. Za vsak kopačev gib je poseben

motor. Ti motorji so zatorej nekake mišice.

Strojnik požene najprej en motor. Zajemalka se zagriže v zemljo z zobmi iz kovanega jekla. Ko je zajela zvrhano zemlje, pride na vrsto drugi motor. Ročaj se polagoma obrača kvišku, dvigajoč zajemalko z zemljo. Stop! Zdaj stopi v delo tretji motor. Kopač-velikan se obrača na levo okrog kot vajak pri vajah. Tam je že pripravljen vagon za zemljo. Strojnik potegne verigo, dno zajemalke se odpre in zemeljski plaz se vsuje v železno notranjščino vagona.

Drugi velikan je težak. Podoben je svojemu tovarišu kopaču. Tudi on ima ogromno roko, v roki pa ne drži lopate, temveč vrh z kaveljem na koncu. Ako je treba dvigniti motor, ga velikan-težak zgrabi s kaveljem in ga nese, kamor je treba. Poglejte si tisti visoki steber. To je velikan-zidar. Kadar je treba, recimo, postaviti ogrodje za most ali jez, postavijo najprej lesene kalupe in vliivajo vanje tekoči beton.

slovenski, vsako nedeljo po maši priložnost, da poslušajo božjo besedo v svoj. jeziku, jim, kakor kaže podpisna akcija, očitno ni za verske potrebe, temveč predvsem za prozorne politične in ponemčevalne namene.

To potrjuje tudi dejstvo, da se za to potegujejo ljudje, ki kot učitelji imajo celo spričevalo v rokah, da popolnoma obvladajo slovenski jezik. Svetovali bi jim, da se malo zamislijo nazaj v zgodovino svoje vasi in morda tudi svoje lastne družine. Gotovo bi tedaj ne bili več tako pridni agitatorji, kajti spoznali bi, da polje v njih kri sklada-telja pesmi „Tam kjer teče bistra Zilja“, ki ni mogel prenesti najhujšega časa, ko je bila na smrt obsojena slovenska mati-domovina, ki ga je rodila. In morda se bodo tudi spominjali, da živi v Celovcu star pošten ljudski duhovnik, ki bo v kratkem praznoval 50 letnico svojega dela med našim ljudstvom. Gotovo bi jim prav on lahko povedal, koliko resnično verskega prepričanja je za temi političnimi podpisnimi akcijami, ki so vedno in vsepóvsod naperjene le proti ljudskim duhovnikom, ki se zavedajo svoje dolžnosti do naroda.

In zgodovina vasi bi jim govorila, da je tam od nekdanj doma slovenska pesem: vsi stari kosci in stare žene jim bodo povedali, da jim je privrela dom, pesem iz srca, in da je domača pesem vaških fantov pod lipo, ob ohceti in tudi pritajena pod oknom dekleta, v katerem cvetijo ziljski nageljčki bila lepša kakor tujja alpska pesem še tako izvežb. in ubranega zbora. Zato domačini res ne razumejo marljivosti domačih učiteljev, ki so pozabili na vse to v kratkih letih ali tudi samo mesecih svojega šolanja na pangermanističnem celovškem učiteljsku. Naj se zavedajo, da pošteno ljudstvo še vedno ceni predvsem vzgojno delo učitelja in šele nato njegov naročeni postranski posel. Upamo, da je tudi za kariero merodajno predvsem vzgojiteljsko delo; če pa temu ni tako, pri Zilji — in to bi morali domačini vedeti — je še dovolj zdravega ljudstva, da razločuje med resnično zasluženim in politično renegať. kariero. Zato to zdravo ljud. odklanja vse konjunkturiste in postavljače. Bistrica s pretežnim domačim kmečkim prebivalstvom ni Čajna, ki je nastala šele včeraj in ima le malo pristno domačega, z zemljo povezanega ljudstva. Kdor koli bo hotel iz Bistrice napraviti Čajno, bo doživel usodo onega, o katerem v pristnem dovtipu poje narodna: „Čej je tisti Bistričan, ki je na Čajni dile krađu“.

Tu nam prav pride naš velikan-zidar. V podnožju stebra nalijejo v veliko vedrico tekočega betona. Strojnik požene stroj in vedrica leti ob stebri navzgor. Stop! Prišla je do vrha in zdaj zlije beton v žleb. A po žlebu se beton kakor potok preliva naravnost v kalup. Potok tekočega kamna! In to kje? V zraku, visoko nad našimi glavami!

Ljudje so iznašli množico strojev velikankov. Imajo stroje, ki vrtajo zemljo. Imamo stroje, ki grižejo premog. Imamo stroje, ki sesajo blato in pesek iz rečnega dna. Ta stroj se steguje v višino, ker mora dvigniti tovor. Drugi stroj se je sploščil kakor gibanica, zato da se prerije in zleze v zemljo. Ta stroj ima zobe, drugi rilec, tretji pest. Ta grize, drugi sesa, tretji razbija.

In vsak ima svoje ime. Kopaču pravijo „ekskavator“, težaku „dvigalni žerjav“, zidarju „nalivalni steber“, vrtaču „vrtalni stolp“, rudarju „vrtalni stroj“. Mnogo strojev so iznašli in vsi so potrebni za naše veliko delo. (Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4; za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschleßfach 17.

Je tvoja žival zdrava?

To lahko spoznaš takoj zjutraj, čim prideš z njo v dotiko. Vsaka žival te pozdravi na svojevrsten način, seveda če si njen prijatelj in z njo lepo ravnaš. Živahno se ozira zdrava žival za teboj, s kakšnim dotikom da na znanje veselje, da te vidi, požrešno začne žreti predloženo ji krmo. Bolna žival obleži, žalostno te gleda, če se sploh zmeni za tebe.

Zdravo žival poznaš tudi po hoji, pa bodosi na delo, na pašo ali kam drugam. Take živali nosijo glavo pokonci, pogled jim je jasen, gibljejo se kakor sproščene.

Tudi pri počivajoči živali spoznaš kmalu, kako je z zdravjem.

Počivajoče govedo leže in prežvekuje, ter se pri tem prav nič ne da motiti od tvoje prisotnosti. Tako govedo nerado vstane. Če najdeš kakšno ležečega, bo brez priganjanja skočil na noge, če je zdrav. Svinje rade ležijo, a če so zdrave bodo takoj pritekale h koritu, če kaj mešaš okoli istega. Kokoši v poletni vročini rade polegavajo v kakšni senci, a se bodo takoj zbrale okoli gospodinje, če jih ta pokliče in če so zdrave.

Žival nima človeške govorice in zato nam ne more povedati z besedami, kako se počuti. Skrben živinorejec bo pa kljub temu spoznal, kako je z njegovo živaljo. Bo pač sodil po gotovih znakih.

Koža, dlaka in rep

Eden najzgovornejših znakov je živalska koža in dlaka na isti. Koža zdrave živali je mehka in prožna, lahko jo premaknemo ali dvignemo, a se takoj vrne v svojo naravno lego, čim jo izpustimo. Če je žival bolna, koža izgubi svojo prožnost. Dlake naših domačih zdravih živali je gladka in svetla, če živali negujemo — predvsem krtačimo — tudi kratka, pri zanemarjeni živali je dlaka daljši bolj groba in manj bleščeca. Pri bolni živali pa dlaka izgubi svoj sijaj in postane bolj ščetinasta. — Tudi rep zna govoriti. Zdrava žival svoj rep giblje, zdrava svinja ga ima lepo zavitega, zdrav pes ga nosi zavitega pokonci. Pri bolni živali visi rep klaverno navzdol.

Telesna toplota in dihanje

Kot se giblje toplota pri zdravem človeku v gotovih mejah, tako se giblje tudi pri zdravi živali. V splošnem je živalska toplota znatno višja kot človekova. Govedo ima telesno toploto, ki se pri zdravi živali giblje med 37.5 in 39.5 stopinj Celzija, pri kokoših celo 40 in 43 sto-

pinj Celzija. Umni živinorejec se mora za to vprašanje zanimati in zato mora doma imeti na razpolago tudi toplomer za merjenje živalske toplote takoj po končanem delu, ker je takrat toplota vedno višja, a po enournem počitku pade na navadno višino. Če potem ugotovimo višjo stopinjo toplote, z živaljo nekaj ni v redu in stalno višja toplota more imeti svoj vzrok le v bolezni. V splošnem moramo čutiti, da je žival enakomerno topla po celem životu, hladne pa more imeti uhlje in smrček, ki more biti tudi vlažen; noge so lahko hladnejše. Kot pri zdravem človeku, tako je tudi pri zdravi živali zjutraj toplota nekoliko nižja kot zvečer.

Enakomerno dihanje in ne preniko in ne previsoko število vdihljajev oziroma izdihljajev je znak zdrave živali. V vsaki minuti dahne gove-

do 14 do 18 krat, prašič 10 do 16 krat. Če je število višje ali nižje, je že sumljivo, posebno če dihanje ni enakomerno.

Drugi znaki

Napredni živinorejec bo presodil zdravje svojih živali tudi po ješčosti. Če je žival vedno rada žrla in je naenkrat izgubila tek, če se s krmo obira, če govedo ne prežvekuje, nekaj ni v redu. Nadaljnji znaki so tudi iztrebki, seč in blato. Slednje mora biti vedno enake barve in trdote, enakega duha ali smradu in se mora iztebiti brez vsakega napora. Če so kakšne spremembe, pomeni to, da prebavila niso v redu.

Živina predstavlja velik kapital, kateri je treba čuvati. Ta kapital pa nosi znatne obresti samo če je zdrav.

Nekaj o razkuževanju

Večkrat se zgodi, da postane potreba temeljitega razkuževanja. Na vsak način mora biti razkužitev izvrš. pri vsaki nalez. — kužni bolezni, tako pri živalih kot pri ljudeh. Tu nas zanimajo samo živali, pri ljudeh pa tudi ni mnogo drugače.

Kaj je razkužitev?

Drugi izraz za „razkužitev“ je „dezinfekcija“, beseda, ki izvira iz latinščine. Razkužiti — dezinficirati.

Z razkužitvijo hočemo uničiti kužne kali, ki so bolezni povzročile ali pa ki bi jih lahko povzročale. Te kali so s prostim očesom nevidna bitja, nekatera lahko opazujemo skozi povečevalna stekla, druge pa niti skozi ta ne in zato tudi še ne poznamo narave mnog. kuž. povzročiteljev. — Mnogokrat moramo uničiti tudi različni mrčes, različne živalske zajedalce, ki so prečestokrat nositelji raznih kužnih kali ali pa tudi sami škodijo.

Torej je razkužitev uničenje kali in njihovih morebitnih prenositeljev ter različnega mrčesa živalske narave. Razkužitev — ustvaritev zdravih pogojev.

Razkuževalna sredstva

Za razkuževanje uporabljamo primerna sredstva, ki morajo razkužiti, a ne smejo škodovati razkuženemu predmetu.

Glavno razkuževalno sredstvo je in ostane sonce s svojimi različnimi žarki, s katerimi uniči vse kužne kali. Zato pa moramo — kjer je ko-

ličkaj mogoče — uporabiti sončne žarke kot glavno razkuževalno sredstvo.

Od drugih razkužil, ki so najbolj v rabi in se dobe po sorazmerno nizkih cenah, najbolj pogost. rabimo apno v obliki apnenega mleka, žganega a negašenega apna in klorovega apna, potem pa žveplo, lizol in kreolin. Če hočemo z razkuževanjem poleg kužnih kali zatreti tudi različni živalski mrčes oziroma živalske zajedalce, uporabljamo v zadnjem času različne preparate DDT ali druge kemične spojine.

Kako razkužujemo?

Za razkuževanje prostorov so najboljše taka sredstva, ki jih rabimo v tekočini. Take tekočine razpršimo po celem prostoru s posebnimi škropilnicami, ki spremenijo tekočino v tako drobne kapljice, da izgleda vse kot megla. Le tako smo lahko gotovi, da je razkužilo prodrlo v vsako špranjo, v vse najskrivnejše koticke in zamorilo kužne kali in mrčes.

Če razkužujemo radi kakšne živalske nalezljive bolezni, moramo razkužiti tudi živali same, potem pa vse, kar pride s temi v dotik, to je: celotni hlev z vsemi pritklinami, kot so jaslji, korita, vse orodje z gnojnimi vilami vred, steljo in tudi gnoj, saj je v tem navadno še največ kužnih kali.

Razkuževanje samo začnemo tako, da najprej poškopimo z razkužilnim sredstvom celotni hlev, nato pa hlev temeljito izpraznimo, pometemo tla, stene in strop. Ko je

vestnež, lakomnež, oderuh, temveč je bil tudi neverjetno bister, sposoben organizator, delaven neutrudljiv, človek z neverjetno dobrim nosom za vse, kar se je dogajalo okrog njega.

Pri Lušinu je vladal pravi patriarhalni režim; njegovi delavci, posli, žagarji, kamnolomeci, mlinarji, pastirji so vsi živeli pri mizi. Vse je oblačil, zdravil, ženil, jerpergoval, pokopoval. Pri Lušinu je moralo delati vse, kar je lezlo in hodilo, z njegovimi otroki vred. Toda kljub temu so posli ostajali pri njemu najdalje, desetletja, mnogi celo do smrti.

V politiko se Lušin ni vtikal in kdor koli je služil pri njem, se ni smel vtakniti vanjo. Nihče ni vedel, ali pripada slovenski ali nemški stranki, toda obe stranki sta bili prepričani, da je Lušin njun tihi pristaš, ki pa se zadelj gospodarskega položaja ne more izpostavljati. Le to so vedeli, da je odkrit nasprotnik rdečkarjev.

Med vojno je bil kajpada iz gospodarskih razlogov oproščen aktivne vojne službe, ker je bil nenaдомestljiv pri svojem velikem gospodarstvu. Zato je pa bil dobavitelj erarja, dobavitelj krajev. aprovizacije lesa, žita, živine, a tudi to-povske hrane . . .

(Dalje)

prostor temeljito izčiščen, ponovno poškopimo celotno notranost z vsem orodjem vred.

Če ne razkužimo tako temeljito, ostanejo v različnih špranjah in skrivajših različne kali (in tudi mrčes), ki znova napadajo žival in bolezen se ponovi.

Če razkužujemo z žveplom, zapremo najprej vsa okna in druge odprtine, razen vrat, nato pa zažgemo žveplo in zapremo še vhodna vrata. Zaprto držimo vsaj 24 ur, nakar odpremo vse na stežaj, da se razgubi žvepleni plin. Za prostornino do 100 kubič. m zadostuje pol kilograma žvepla.

Za razkuževanje gnoja in gnojšč je najprimernejše klorovo apno, katerega raztrosimo v prahu, lahko ga tudi raztopljenega razškropimo. Apneno mleko je bolj šibko razkužilo in zato pride pri razkuževanju radi nalezljivih bolezni v poštev le kot dodatno razkužilo: z njim pobelimo tla, stene in strope in tako uničimo nekatere kali, predvsem pa ustvarimo bolj prijetno obeležje.

Svetle stene in zračne prostore je treba zelo redko razkuževati, ker v takih se le izjemoma razvijajo nalezljive bolezni. Pač pa nastopajo te v temnih in zatohlih hlevih, ki so vrhu tega še polni gnoja in gnojnice. Ta se na zraku razkrajata in kvarita že tako slab zrak. V takem hlevu se kužne kali in mrčes hitro razvijajo, živali so proti boleznim le slabo odporne.

O LIKANJU

(Nadaljevanje)

Poleg tega si pripravimo še **krpo**, na kateri poskušamo vročino likalnika. Dostikrat je likalnik prevroč in tako se zgodi, da zažgemo prtič, na katerem likamo ali celo perilo oziroma obleko. K likalniku spada tudi primeren **podstavek**. Tudi same moramo biti pri likanju snažne, zlasti roke in predpasnik morajo biti čisti.

Perilo za likanje naj bo primerno vlažno. Najbolje je, da ga pobere-mo, ko še ni popolnoma suho, poleti takrat, ko že pada večerna rosa. Ako je preveč suho, ga s snažno roko ali primernim omelcem enakomerno navlažimo s čisto vodo.

Vsak kos pred likanjem skrbno in enakomerno nategnemo. Belo perilo likamo vedno na pravi strani, le kar je vezenege (monograme, vezenje) zlikamo najprej na narobni strani, potem nadaljujemo na pravi. Likamo tako dolgo, da je kos popolnoma suh in gladek. Zlikano perilo polagamo na primeren prostor, da se ne zmečka in ga šele, ko smo končali, zlagamo. Lahko delamo tudi sproti, a se nam pri tem hladi likalnik, oziroma porabimo preveč električnega toka.

Zapaljeno perilo hitro operemo z vodo, če je treba tudi namilimo, dobro splaknemo in še mokro posušimo na soncu.

Enostavne kose: robce, brisače, namizne prtiče, prte, sploh vse perilo, likamo na pravi strani. Čipke, robove ob azurjih polikamo najprej, potem šele ostali del.

Zlagamo jih: **robce** na dva ali štiri dele kakor so pač veliki, **brisače** prepognemo počez na polovici in nato po dolgem na 3 dele. Frotirk po navadi ne likamo, le rese (franze) dobro stepemo ob rob mize in jih zložimo počez na polovici in enako po dolgem. **Namizne prtiče** ali servijete zlikamo še posebno skrbno in zložimo velikosti primerno. **Prte** boljše vrste likamo vedno cele, nikoli ne čez pol pregrnjene, ker se pri likanju zgornje polovice spodnja medtem posuši in ni tako gladka in svetla. Če so dolgi, jih lahko nagubamo in ob konceh pripnemo z bučiko, da se ne dotikajo tal. Na drugem koncu pa polikani del sproti zvijamo v velike gube. Najbolje je, da v takih primerih pogrnemo pod mizo snažno tkanino. Prte zlagamo po dolgem, rjuhe, prevleke za odejo in blazine pa počez.

(Dalje)

„Anzuh, tudi jaz pristopam k narodni straži . . .“

Še isto popoldne se je iz ravnskih perzonalov priglasi Čarnuhov Otež in še dva druga, iz Leš so se priglasi trije.

„Gremo! Mi smo novi gospodarji!“

„Živela Slovenija! Živela slovenska republika! . . .“

Tisočero src je prisluškovalo, utripalo, se topilo, raslo, kipelo v rahlem upanju . . . tisočero oči je gledalo, pomežikovalo, strmelo in hrepeneče iskalo svetlo zarjo vstajenja.

Lušín gre na presuš

Veleposestnik, lesni trgovec, vojni liferant verižnik mlinar Lušín je imel čudno pot za seboj. Začel je kot bajtarjev sin, potem je sam postal

bajtar in ker je bajta stala v globači ob razpotju dveh cest, je bajto spremenil v gostilno. Potem je začel barantati z lesom. Takrat ob prelomu stoletja je lesnim trgovcem zorela pšenica. Ze prav tri leta je sezul tri manjše posestnike; eden izmed njih, Lizej, ki je bil staruhast, a je imel mlado ženo, je neke noči zagodrnjal:

„Ti, Trezula, zakaj pa je nocoj toliko nog v postelji . . .“

Lušín je napredoval. In nekega dne je kupil lepo graščinico v dolini. Iz te je v petnajstih letih napravil eno največjih posestev v dolini, pripojil mline, napravil žago, moderniziral obrat. Za grofom Thurnom je bil tretji zemljiški posestnik v mežiški dolini. Kmetje so se ga bali kot hudič križa.

Lušín ni bil samo babjek, brez-